

Vyjadrenie Slovenskej rektorskej konferencie k dokumentu Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania z 27. júna 2018

Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania („NPRVV“) a implementačný plán, ktoré schválila vláda SR dňa 27. júna 2018, budú v nasledujúcich desiatich rokoch formovať slovenské školstvo. Slovenská rektorská konferencia („SRK“) prerokovala NPRVV na svojom mimoriadnom zasadnutí konanom dňa 13. júla 2018 v Trnave. Nadväzujúc na svoje stanoviská k príprave a predchádzajúcemu zneniu NPRVV, je pripravená spolupracovať nielen pri zlepšovaní indikátorov plnenia opatrení, ale aj pri ich implementácii tak, aby sa v čo najväčšej miere dosiahol rozvoj a kvalita slovenského vysokého školstva. Vzhľadom na otvorený charakter dokumentu, ktorého akčné plány majú byť aktualizované do 31. decembra 2019, SRK deklaruje záujem aktívne vstúpiť do procesu ich revízie.

SRK zdôrazňuje, že vzdelávanie je kľúčom k budúcnosti Slovenska. Predpokladá sa, že 65 % dnešných detí bude pracovať na zatiaľ neexistujúcich pracovných pozíciách¹. Školstvo je z dlhodobého hľadiska jednou z najvýznamnejších verejných investícií, ktorými štát podporuje svoj budúci hospodársky a spoločenský rozvoj. Podľa OECD, SR vynaložila v roku 2014 na služby z verejných zdrojov 42 % svojho HDP, na vysoké školstvo však len 1 % HDP a na školstvo spoločne 3,6 % HDP². Slovenská republika musí nevyhnutne mať a napĺňať vlastnú kvalitnú dlhodobú koncepciu rozvoja školstva sprevádzanú konkretizovaným plánom realizácie a kompatibilným modelom financovania a hodnotenia.

SRK podporuje strategický zámer NPRVV posilniť inklúziu a integráciu výchovno-vzdelávacieho systému v SR ako celku. Prepojenie NPRVV s predchádzajúcimi analytickými dokumentami, ako aj so záväzkami SR v oblasti školstva v stratégii Európa 2020 a Agende 2030 môže podporovať akceptáciu NPRVV na politickej i odbornej úrovni.

SRK v tejto súvislosti upozorňuje na to, že uvedená európska stratégia sa orientuje najmä na politiky „rastu a zamestnanosti“. Tieto politiky však zároveň v určitej miere redukujú poslanie vysokých škôl na formu podpory podnikateľských projektov a poskytovanie zamestnaneckých zručností študentom, ktoré sa neustále menia. V zámere podriadiť vysoké školstvo stavu pracovného trhu absentuje mnohorozmernosť vzdelávania, výskumu a spoločenskej úlohy vysokých škôl. Vysoké školstvo je verejnou záležitosťou a vysoké školy sú vrcholné vzdelávacie, vedecké a umelecké ustanovizne. Poslaním vysokých škôl je rozvíjať harmonickú osobnosť, vedomosti, múdrosť, dobro a tvorivosť v človeku a prispievať k rozvoju vzdelanosti, vedy, kultúry a zdravia pre blaho celej spoločnosti, a tým prispievať k rozvoju vedomostnej spoločnosti. Potenciál a činnosť vysokých škôl podporujú ekonomiku štátu, avšak nielen priamo, ale aj viacerými spôsobmi výrazne presahujúcimi politiku „rastu a zamestnanosti“.

S ohľadom na svoje poslanie je SRK pripravená vstúpiť do diskusie so zamestnávateľmi, ktorí dnes žiadajú „reformu terciárneho vzdelávania“, ale ktorých požiadavky čiastočne reflektujú aj opatrenia NPRVV.

¹ “McLeod, Scott and Karl Fisch, “Shift Happens”, https://shifthappens.wikispaces.com.”

From: The Future of Jobs - Reports - World Economic Forum
<http://reports.weforum.org/future-of-jobs-2016/chapter-1-the-future-of-jobs-and-skills/#view/fn-1>

² OECD (2017), "Indicator B4 What is the total public spending on education?", in Education at a Glance 2017: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/eag-2017-19-en>.

SRK považuje za zásadnú záležitosť finančné krytie opatrení NPRVV, a to v takej miere, aby sa investície do vzdelávania a do výskumu a inovácií dostali čo najskôr na úroveň priemeru krajín OECD a EÚ. Už teraz je zrejmé, že väčšina z nárastu štátnych dotácií sa využije na platové ohodnotenie pedagógov, čo je nevyhnutné a nespochybniteľné. Upozorňujeme však, že skutočný rozvoj zahŕňa aj modernizáciu procesov a infraštruktúry vysokých škôl. SRK apeluje na politické strany a štátne reprezentácie, aby nielen podporili takýto záväzok, ale aby sa usilovali o jeho naplnenie a dlhodobejšiu stabilizáciu, a to práve teraz, v čase hospodárskeho rastu SR.

SRK nepredkladá ďalšie konkrétne pripomienky k opatreniam NPRVV, keďže ide o nedávno schválený a v budúcnosti dynamicky sa tvoriaci dokument. Implementačný plán bude však potrebné korigovať a precizovať vo viacerých smeroch, pretože obsahuje nezodpovedajúce a nekoherentné časové a iné vecné údaje, nedefinované výrazy, ktoré neumožňujú posúdiť financovanie jednotlivých položiek a ďalšie chyby, či nepresnosti. Z hľadiska predchádzajúcich skúseností vysokých škôl upozorňujeme osobitne na to, že plánované opatrenia, napríklad trojité hodnotenie tvorivej činnosti vysokých škôl, by sa mali realizovať tak, aby zaťažili vysoké školy, ich zamestnancov a študentov len v nevyhnutnej miere a aby využívali predovšetkým voľne dostupné, ale overiteľné a objektívne dáta. SRK považuje zloženie pracovných skupín za otvorené a požaduje ich rozšírenie o ďalších zástupcov za SRK.

Štát a príslušný rezort deklarujú prostredníctvom NPRVV budúci vývoj slovenského školstva. Odporúčame však Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR využívať v maximálnej miere aj skúsenosti a príklady dobrej praxe, ktoré už existujú na európskej úrovni. Takou je napríklad problematika *full costing* (projekt EUA EUIMA), či rozvoj *fundraisingu* v rámci budovania inštitucionálnej identity. Opatrenia NPRVV pre vysoké školstvo treba v maximálnej možnej miere zamerať na podporu digitalizácie obsahu a foriem vzdelávania, širokú podporu *Open Science* a s ňou súvisiacu problematiku *Open Access*, a to aj v nadväznosti na pripravovaný 9. rámcový program EÚ pre výskum a inovácie, na posilňovanie excelentnosti nielen vo výskume, ale aj vo vzdelávaní napr. osobitnou podporou pre univerzity úspešné v iniciatíve *European Universities Network*. Prirodzené je jednoznačné zapojenie sa do fungujúcich európskych štruktúr zameraných na kvalitu vzdelávania a kvalitu výskumu. Znamená to okrem iného aj implementovať odporúčania ESG, zapájať sa do procesov v EUA, stať sa členom ENQA a byť nositeľom jej medzinárodných aktivít.

V Trnave 13. júla 2018

prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD.,
prezident SRK